

**Справа «X., Y., Z. проти Сполученого Королівства»
(X., Y., Z. v. United Kingdom)**

У рішенні, ухваленому 22 квітня 1997 року у справі «X. Y. Z. проти Сполученого Королівства», Суд постановив, що: не було порушення ст. 8 Конвенції;

- не було необхідності розглядати заяву щодо ст. 14 Конвенції разом зі ст. 8 Конвенції.

Обставини справи

Заявники є громадянами Великобританії та постійно проживають у м. Манчестер.

Перший заявник, X., є транссексуалом (за природою – жінка). Він живе в постійному та тривалому зв'язку з Y., жінкою, від 1979 року. У жовтні 1992 року Y. народила Z., який був зачатий шляхом штучного запліднення донорською спермою за згодою лікарського комітету з питань етики.

У лютому 1992 року X. в органах реєстрації дізнався, чи можуть бути якісь заперечення щодо того, щоб він був зареєстрований як батько Z. 4 червня 1992 року Міністр охорони здоров'я відповів, що, даючи юридичну пораду, чиновник-реєстратор повідомив, що тільки біологічний батько може бути визнаний як батько. Однак Z. законно може носити прізвище заявника.

Після народження дитини Z., X. та Y. намагалися зареєструвати її на їхні з'єднані прізвища як батька і матері, але X. відмовили в дозволі бути зареєстрованим як батько, і ця частина бланку залишилася порожньою. Z. було надано прізвище X.

Зміст рішення Суду

Щодо існування «сімейного життя», то Суд вирішив, що фактично сімейні зв'язки пов'язували трьох заявників і тому ст. 8 Конвенції є придатною.

Дана справа відрізняється від попередніх справ, пов'язаних із транссексуалами, які розглядав Суд, тому що вона порушує інші проблеми: такі, як надання батьківських прав транссексуалам, спосіб відображення в праві відносин між дитиною, зачатою донорською спермою, і особою, яка виконує роль батька.

Ці проблеми торкаються сфери, де існувала невелика однаковість між членами Ради Європи щодо права, яке тільки-но формується. Тому Сполученому Королівству треба надати широке поле розсуду.

Суспільство зацікавлене в збереженні узгодженої системи сімейного права, яке ставить на перше місце інтереси дитини. З огляду на це, доки не буде доведено, що поправка до закону, яку шукали заявники, не є шкідливою для інтересів Z. або інших дітей, які були зачаті штучно, залишається неясним, чи вона буде неодмінно корисною для таких дітей.

За таких обставин Суд вважає, що держава мала підстави бути обережною в оновленні права, оскільки не виключалося, що такі зміни могли мати небажані або непередбачувані наслідки для дітей, які перебувають у тому ж становищі, що й Z. Окрім того, така поправка могла відбитися й на інших сферах сімейного права. Наприклад, право могло стати відкритим для його критики як нестабільного, якщо б транссексуалу, який за природою є жінкою, була надана можливість стати «батьком» згідно з правом і при цьому бути трактованим в інших юридичних діях як жінка, мати можливість укласти шлюб із чоловіком.

На противагу цим загальним принципам Суд мав визначити незручності, яких зазнали заявники в результаті відмови визнати X. як «батька» Z.

Багато з них могли би бути подолані, якщо б X. і Y. діяли відповідним чином. Наприклад, якщо б X. хотів скласти заповіт, то це на практиці вирішило б будь-які проблеми, спричинені тим фактом, що Z. не міг автоматично успадкувати його майно. Схоже, що поки X. і Z. вибирали для опублікування таку інформацію, ні дитина, ні будь-яка третя сторона не знала б, що відсутність ім'я X. у свідоцтві про народження була наслідком того факту, що X. є транссексуалом. X. не перешкоджали будь-яким чином бути батьком Z. у соціальному розумінні, і він міг, разом з Y., звернутися за дозволом на спільне проживання, який автоматично надав би їм повну батьківську відповідальність щодо Z. згідно з правом Великобританії.

Отже, питання транссексуалів підняло комплекс наукових, юридичних, моральних і соціальних проблем, стосовно яких не було загального підходу між Договірними сторонами. Суд у такій ситуації висловив думку, що ст. 8 Конвенції не містить обов'язку для держави-відповідача офіційно визнати батьком дитини особу, яка не є біологічним батьком. Той факт, що право Сполученого Королівства не дозволяє визнання сімейних стосунків між Х. і Z., не складає порушення поваги до сімейного життя в межах змісту ст. 8. Отже, не було порушення ст. 8 Конвенції.

Суд вважає, що заява щодо ст. 14 Конвенції була рівнозначною змісту заяви щодо ст. 8 і не зачіпає окремих проблем. Тому не було необхідності досліджувати її окремо.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України О. О. Бекетовим, Р. М. Москалем, Н. П. Ничай, М. Ю. Пришляк, Т. І. Пашуком, М. Б. Рісним, А.-М. Я. Хом'як.